

На основу члана 24. став 3. Закона о енергетици ("Службени гласник РС", број 145/14),
Министар рударства и енергетике доноси

ПРАВИЛНИК О УСЛОВИМА, ПРОГРАМУ И НАЧИНУ ПОЛАГАЊА СТРУЧНОГ ИСПИТА ЗА ОБАВЉАЊЕ ПОСЛОВА У ОБЈЕКТИМА ЗА ТРАНСПОРТ, ДИСТРИБУЦИЈУ И СКЛАДИШТЕЊЕ ПРИРОДНОГ ГАСА

(„Сл. гласник РС”, број 10/16)

Члан 1.

Овим правилником прописују се ближи услови, програм и начин полагања стручног испита за обављање послова техничког руковођења, руковања и одржавања у објектима за транспорт, дистрибуцију и складиштење природног гаса.

Члан 2.

(1) За послове техничког руковођења у објектима за транспорт, дистрибуцију и складиштење природног гаса стручни испит могу да полажу лица која имају стечено високо образовање на студијама другог степена (дипломске академске студије - мастер, специјалистичке академске студије, специјалистичке струковне студије) односно на основним студијама у трајању од најмање пет година, машинске, електро или друге одговарајуће техничке струке и која имају најмање три године радног искуства у струци на пословима техничког руковођења.

(2) За послове руковања у објектима за транспорт, дистрибуцију и складиштење природног гаса стручни испит могу да полажу лица која имају најмање IV степен стручне спреме, односно образовање које одговара том степену стручне спреме одговарајуће техничке струке и најмање две године радног искуства на пословима руковаоца у објектима за транспорт, дистрибуцију и складиштење природног гаса.

(3) За послове одржавања објеката за транспорт, дистрибуцију и складиштење природног гаса стручни испит могу да полажу лица која имају најмање III степен стручне спреме, односно образовање које одговара том степену стручне спреме одговарајуће техничке струке и најмање две године радног искуства на пословима одржавања објеката за транспорт, дистрибуцију и складиштење природног гаса.

Члан 3.

(1) Лице које је положило стручни испит предвиђен за нижи степен образовања, а накнадно заврши виши степен образовања полаже само посебни део стручног испита предвиђен за тај степен образовања.

(2) Лице које је положило стручни испит према прописима којима се уређује изградња или другим прописима, за обављање послова из члана 1. овог правилника полаже само посебни део стручног испита.

Члан 4.

(1) Стручни испит полаже се по програму прописаном овим правилником и састоји се из општег и посебног дела.

(2) Општи део стручног испита полаже се према јединственом програму.

(3) Посебни део стручног испита полаже се према посебно утврђеном програму за одређене послове за које лице полаже стручни испит.

Члан 5.

(1) Општи део стручног испита обухвата усмену проверу познавања основа уставног уређења и радних односа.

(2) Посебни део стручног испита обухвата:

1) Писмени део испита:

- израда писменог стручног рада или елабората (у даљем тексту: стручни рад);

2) Усмени део испита:

- одбрана стручног рада;

- провера познавања закона из области из које лице полаже стручни испит (у даљем тексту: кандидат) и техничких прописа који се односе на природни гас.

Члан 6.

(1) Стручни испит одржава се најмање три пута годишње. Испитни рокови су следећи:

- фебруарски рок: испити се пријављују до 15. новембра, испит се полаже крајем фебруара или почетком марта;

- јунски рок: испити се пријављују до 1. марта, испит се полаже у другој половини маја или почетком јуна;

- новембарски рок: испити се пријављују до 1. септембра, испит се полаже крајем новембра или почетком децембра.

(2) По потреби може се одржати и ванредни испитни рок.

(3) О термину одржавања ванредног испитног рока одлуку доноси председник комисије за полагање стручног испита.

(4) Термин одржавања стручног испита из ст. 1. и 2. овог члана објављује се на интернет страници Савеза машинских и електротехничких инжењера и техничара Србије (у даљем тексту: СМЕИТС), односно покрајинског органа надлежног за послове енергетике.

Члан 7.

Трошкове полагања стручног испита, као и трошкове полагања поправног испита, сноси кандидат или енергетски субјект, односно правно лице у коме је кандидат запослен.

Члан 8.

- (1) Писмену пријаву за полагање стручног испита подноси кандидат.
- (2) Пријава се подноси СМЕИТС, односно покрајинском органу надлежном за послове енергетике на Обрасцу 1 , који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део (у даљем тексту: Пријава).
- (3) Пријава садржи:
  - 1) име, очево име и презиме кандидата;
  - 2) датум, место и држава рођења кандидата;
  - 3) место пребивалишта, адреса, број телефона и e-mail адреса кандидата;
  - 4) школску спрему, степен и смер који је кандидат завршио;
  - 5) назив енергетског субјекта, односно правног лица у коме је кандидат запослен;
  - 6) врсту послова које кандидат обавља и године радног искуства;
  - 7) врсту послова за које кандидат пријављује стручни испит (техничко руковођење, руковање или одржавање);
  - 8) назив теме за израду стручног рада коју предлаже кандидат или енергетски субјект, односно правно лице у коме је кандидат запослен;
  - 9) врсту испита за који се кандидат пријављује (цео, само посебни део или поправни) и у ком испитном року.

Члан 9.

- (1) Уз Пријаву кандидат прилаже:
  - 1) извод из матичне књиге рођених или оверену копију;
  - 2) оверену копију дипломе или сведочанства о завршеној школи;
  - 3) потврду енергетског субјекта, односно правног лица о врсти послова на којима кандидат тренутно ради или је радио и о радном искуству на пословима техничког руковођења, руковања и одржавања у објектима за транспорт дистрибуцију и складиштење природног гаса;
  - 4) предлог теме за стручни рад, коју предлаже кандидат или енергетски субјект, односно правно лице у коме је кандидат запослен;
  - 5) оверену копију уверења о положеном стручном испиту из члана 3. став 2. овог правилника.
- (2) Када стручни испит полаже страни држављанин, извод из матичне књиге рођених прилаже се са преводом судског тумача, а његова високошколска или школска исправа мора бити призната у складу са прописима о високом, односно средњем образовању.

Члан 10.

Тема писменог рада треба да одговара пословима за које кандидат полаже стручни испит и може бити:

1) за послове техничког руковођења у објектима за транспорт, дистрибуцију и складиштење природног гаса - израда идејног пројекта сложеног гасоводног система (гасовод дужине најмање 30 km и мерно регулационе станице капацитета најмање 5.000 Nm³/h). Поред израде идејног пројекта кандидат мора изабрати још две теме разрађене за објекат из идејног пројекта, и то:

- израда техничког дела документације за прибављање мишљења о условима и могућностима прикључења од оператора транспортног, односно дистрибутивног система за изабрани гасоводни објекат (технолошка шема и прорачун са краћим техничким описом);
- израда програма и плана одржавања изабраног објекта одржавања,
- технолошки поступци одржавања,
- техничка дијагностика,
- превентивно-плански радови,
- организација техничке и оперативне припреме и извршења радова;
- израда упутства за експлоатацију и руковање изабраним гасоводним системом;
- израда плана интервенције;
- израда елабората о пуњењу гасоводног система природним гасом пре пуштања у рад;

2) за послове руковања у објектима за транспорт, дистрибуцију и складиштење природног гаса - израда технолошке шеме мање сложеног гасоводног система (гасовод дужине најмање 10 km са најмање три запорна органа и мерно регулационе станице капацитета најмање 1.000 Nm³/h). Поред израде технолошке шеме кандидат мора изабрати још једну тему разрађену за објекат из технолошке шеме, и то:

- израда упутства за руковање изабраним гасоводним системом (опслуживање, манипулација, подешавање, надзор и контрола рада и стања уређаја, инсталација и постројења);
- израда програма и плана одржавања машинске, односно електро опреме у противексплозивној заштити и опреме и инсталације за антикорозивну заштиту изабраног објекта;

3) за послове одржавања објеката за транспорт, дистрибуцију и складиштење природног гаса - израда технолошке шеме мање сложеног постројења система (гасовод дужине најмање 10 km са најмање три запорна органа и мерно регулационе станице капацитета најмање 1.000 Nm³/h), односно електро опреме у противексплозивној заштити и опреме и инсталације за антикорозивну заштиту изабраног објекта.

Члан 11.

(1) Стручни испит се полаже пред комисијом за полагање стручног испита (у даљем тексту: Комисија) коју образује министар надлежан за послове енергетике (у даљем тексту: Министар), односно руководилац покрајинског органа надлежног за послове енергетике.

- (2) Надлежност Комисије одређује се према седишту енергетског субјекта, односно правног лица код кога је кандидат запослен.
- (3) Комисија има председника, два члана испитивача, ментора и испитивача општег дела који имају заменике.
- (4) Председник и чланови испитивачи испитују познавање закона и техничких прописа који се односе на природни гас.
- (5) Председник Комисије одређује ментора који надзире израду стручног рада из одговарајуће области.
- (6) Члан испитивач може бити и ментор.
- (7) На предлог председника Комисије могу се за поједине предмете ангажовати испитивачи ван састава Комисије.
- (8) О ангажовању испитивача из става 7. овог члана Министар, односно руководилац покрајинског органа надлежног за послове енергетике, доноси посебно решење.
- (9) Председнику, члановима испитивачима, ментору, испитивачу општег дела и њиховим заменицима припада накнада за рад у Комисији, а начин утврђивања висине накнаде одређује се решењем о образовању Комисије.

Члан 12.

Председник Комисије, односно члан испитивач:

- 1) прегледа пријаве;
- 2) разматра потврду енергетског субјекта, односно правног лица о радном искуству;
- 3) разматра предлог теме за стручни рад и одређује ментора;
- 4) одобрава додатни рок кандидату за допуну документације у случају да је пријава непотпуна;
- 5) одобрава кандидату полагање стручног испита;
- 6) разматра да ли кандидат испуњава услове из члана 3. став 2. овог правилника;
- 7) испитује кандидате, уноси постављена питања у записник и потписује записник;
- 8) обавља и друге послове неопходне за рад Комисије.

Члан 13.

Председник, чланови испитивачи, ментор, испитивач општег дела и њихови заменици не могу имати нижи степен стручне спреме од стручне спреме кандидата који полаже стручни испит.

Члан 14.

- (1) Административно-стручне и техничке послове везане за полагање стручног испита пред комисијом коју образује Министар обавља СМЕИТС.
- (2) Министарство надлежно за послове енергетике (у даљем тексту: Министарство) и СМЕИТС закључују уговор којим се ближе уређују услови, начин организовања и висина трошкова полагања стручног испита.

(3) За први испитни рок висина трошкова полагања стручног испита, утврђује се приликом закључења уговора, а за сваки наредни испитни рок висину утврђује СМЕИТС уз претходну сагласност Министарства, на основу раста цена на мало према званично објављеним подацима органа надлежног за послове статистике.

(4) Административно-стручне и техничке послове везане за полагање стручног испита пред комисијом коју образује руководилац покрајинског органа надлежног за послове енергетике обавља покрајински орган надлежан за послове енергетике.

(5) Руководилац покрајинског органа надлежног за послове енергетике ближе уређује питања услова, начина организовања, висине трошкова полагања стручног испита и издавања уверења о положеном стручном испиту.

Члан 15.

(1) Комисија је дужна, да у року од 15 дана од истека рока за подношење пријава, обавести кандидата који је уредно поднео прописану документацију, о испуњености услова за полагање стручног испита, прихватању предложене теме, року за израду стручног рада, одређивању ментора као и висини трошкова полагања стручног испита.

(2) На писмени захтев кандидата Комисија може, из оправданих разлога, продужити рок за достављање стручног рада, ако је захтев за продужење рока поднет пре истека рока за израду стручног рада.

(3) Ментор прегледа достављени стручни рад и својим потписом на раду потврђује да кандидат испуњава услове за излазак на усмену одбрану раду.

(4) Уз обавештење из става 1. овог члана кандидату се доставља и текст овог правилника.

Члан 16.

(1) Комисија утврђује датум за полагање стручног испита у оквиру рокова из члана 6. овог правилника.

(2) СМЕИТС, односно покрајински орган надлежан за послове енергетике обавештава кандидата о датуму одржавања испита.

Члан 17.

Кандидат може приступити полагању усменог дела посебног дела стручног испита и општег дела испита ако је писмени рад позитивно оцењен од стране ментора.

Члан 18.

(1) Ако кандидат не приступи полагању стручног испита или у току полагања стручног испита одустане од испита, сматра се да није ни полагао испит.

(2) У случају да кандидат не приступи полагању стручног испита, из разлога који се по оцени Комисије сматрају оправданим, кандидату се признају трошкови полагања стручног испита за наредни испитни рок.

(3) У случају из става 2. овог члана кандидат Комисији подноси молбу за одлагање испита са разлозима због којих није приступио полагању стручног испита, уз коју, по потреби, прилаже одговарајуће доказе.

Члан 19.

- (1) Кандидат се на стручном испиту оцењује за писмену израду стручног рада, усмену одбрану стручног рада, познавање закона и техничких прописа и општи део.
- (2) Успех кандидата за сваки од делова из става 1. овог члана оцењује се оценом "положио" или "није положио".
- (3) Коначном оценом "положио" оцењује се кандидат који је добио оцену "положио" из свих делова стручног испита.
- (4) Коначном оценом "није положио" оцењује се кандидат који је добио оцену "није положио" из било ког дела стручног испита.
- (5) Кандидат из става 4. овог члана може полагати поправни испит уколико је само из једног дела стручног испита добио оцену "није положио", у року који не може бити краћи од 30 дана од дана полагања стручног испита.
- (6) Ако кандидат не положи поправни испит у поправном року упућује се на поновно полагање целог испита.

Члан 20.

- (1) О полагању стручног испита води се записник који садржи: састав комисије, датум и број обавештења о одобравању полагања стручног испита, датум полагања стручног испита, име, име оца и презиме кандидата, датум, место, општина и држава рођења, школска спрема, степен и смер, назив и адреса енергетског субјекта, односно правног лица, врста испита и који пут кандидат полаже, назив теме стручног рада, постављена питања из сваког од делова стручног испита, оцену из сваког дела стручног испита, коначан успех кандидата и друге податке о испиту.
- (2) Записник се сачињава на Обрасцу 2 , који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део.
- (3) Записник потписују председник, чланови испитивачи, ментор, испитивач општег дела и овлашћено лице из СМЕИТС.

Члан 21.

- (1) На основу записника из члана 20. овог правилника кандидату који је полагао стручни испит, на дан полагања стручног испита СМЕИТС издаје потврду, коју потписује председник Комисије, односно лице које он овласти.
- (2) Потврда се издаје на Обрасцу 3 , који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део и за кандидата који је положио стручни испит важи до добијања уверења о положеном стручном испиту (у даљем тексту: Уверење).
- (3) Уверење из става 2. овог члана се издаје најкасније у року од 45 дана од дана полагања стручног испита.
- (4) Уверење садржи:
  - 1) назив Министарства, односно покрајинског органа надлежног за послове енергетике које је образовало комисију;
  - 2) број и датум издавања Уверења;
  - 3) пропис на основу кога се издаје Уверење;

- 4) име, очево име и презиме;
  - 5) школска спрема, степен и смер;
  - 6) датум рођења кандидата;
  - 7) место, општину и државу рођења кандидата;
  - 8) датум полагања испита;
  - 9) врсту послова за које се издаје Уверење;
  - 10) потпис Министра, односно лица које он овласти или руководиоца покрајинског органа надлежног за послове енергетике, односно лица које он овласти.
- (5) Уверење се издаје на Обрасцу 4 , који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део.
- (6) Уверење се оверава печатом Министарства, односно покрајинског органа надлежног за послове енергетике.
- (7) Уверење се лично преузима и кандидат се потписује у књигу евиденције коју води СМЕИТС, односно покрајински орган надлежан за послове енергетике.
- (8) Уверење може да подигне и друго лице по овлашћењу кандидата који је положио стручни испит.

Члан 22.

- (1) СМЕИТС по окончању испитног рока, а ради издавања Уверења, Министарству доставља извештај о одржаном стручном испиту.
- (2) О издатим уверењима Министарство води евиденцију.

Члан 23.

- (1) Општи део стручног испита из члана 5. став 1. овог правилника обухвата следеће градиво:
  - 1) Уставно уређење - начела Устава, људска и мањинска права и слободе, економско уређење и јавне финансије, надлежност Републике Србије, уређење власти, Уставни суд, територијално уређење и уставност и законитост;
  - 2) Радни односи - заснивање радног односа, уговор о раду, радно време - одмори и одсуства, заштита запослених, зараде, накнаде зараде и друга примања, права запослених код промене послодавца, вишак запослених, накнада штете, престанак радног односа, остваривање и заштита права запослених, колективни уговори.
- (2) Правни извори за општи део стручног испита су:
  - Устав Републике Србије ("Службени гласник РС", број 98/06);
  - Закон о раду ("Службени гласник РС", бр. 24/05, 61/05, 54/09, 32/13 и 75/14).

Члан 24.

- (1) Усмени део испита из члана 5. став 2. тачка 2) алинеја друга овог правилника, обухвата следеће градиво за:

1) послове техничког руковођења у објектима за транспорт, дистрибуцију и складиштење природног гаса:

- основне термине и дефиниције из области природног гаса;
- одговорности и дужности оператора транспортног система, односно дистрибутивног система;
- врсте енергетских објеката;
- намена и специфичност енергетских објеката за које се полаже испит;
- траса гасовода;
- зоне опасности;
- заштита гасовода;
- конструкција гасовода;
- мере заштите од прекорачења притиска;
- изградња гасовода;
- мерне, регулационе и мерно-регулационе станице;
- блок станице;
- чистачке станице;
- компресорске станице;
- испитивање гасовода;
- антикорозивна заштита гасовода;
- електричне инсталације и уређаји на гасоводу;
- коришћење и одржавање гасовода;
- даљински надзор и управљање гасоводом;
- одоризација природног гаса;
- прикључење објеката на транспортни, односно дистрибутивни систем;
- начин мерења испорученог природног гаса;
- унутрашње гасне инсталације;
- гасни апарати;
- пројектовање, изградња, погон и одржавање гасних котларница;
- стабилне инсталације за детекцију експлозивних гасова и пара.

2) послове руковања и одржавања у објектима за транспорт, дистрибуцију и складиштење природног гаса:

- основне термине и дефиниције из области природног гаса;
- врсте енергетских објеката;
- намена и специфичност енергетских објеката за које се полаже испит;
- зоне опасности;

- заштита гасовода;
- мере заштите од прекорачења притиска;
- мерне, регулационе и мерно-регулационе станице;
- блок станице;
- чистачке станице;
- компресорске станице;
- испитивање гасовода;
- антикорозивна заштита гасовода;
- електричне инсталације и уређаји на гасоводу;
- коришћење и одржавање гасовода;
- одоризација природног гаса;
- начин мерења испорученог природног гаса;
- унутрашње гасне инсталације;
- гасни апарати;
- погон и одржавање гасних котларница.

(2) Правни извори за посебни део испита:

- Закон о енергетици ("Службени гласник РС", број 145/14);
- Закон о цевоводном транспорту гасовитих и течних угљоводоника и дистрибуцији гасовитих угљоводоника ("Службени гласник РС", број 104/09);
- Закон о техничким захтевима за производе и оцењивању усаглашености ("Службени гласник РС", број 36/09);
- Уредба о условима за испоруку природног гаса ("Службени гласник РС", бр. 47/06, 3/10 и 48/10);
- Правилник о условима за несметан и безбедан транспорт природног гаса гасоводима притиска већег од 16 bar ("Службени гласник РС", бр. 37/13 и 87/15);
- Правилник о условима за несметану и безбедну дистрибуцију природног гаса гасоводима притиска до 16 bar ("Службени гласник РС", број 86/15);
- Правилник о техничким нормативима за унутрашње гасне инсталације ("Службени лист СРЈ", бр. 20/92 и 33/92);
- Правилник о захтевима за пројектовање, израду и оцењивање усаглашености гасних апарата ("Службени гласник РС", број 41/15);
- Правилник о техничким нормативима за пројектовање, грађење, погон и одржавање гасних котларница ("Службени лист СФРЈ", бр. 10/90 и 52/90);
- Правилник о техничким нормативима за стабилне инсталације за детекцију експлозивних гасова и пара ("Службени лист СРЈ", број 24/93).

Члан 25.

Послове техничког руковођења, руковања и одржавања у објектима за складиштење природног гаса могу да обављају лица која имају положен стручни испит за обављање послова техничког руковођења, руковања и одржавања у објектима за транспорт и дистрибуцију природног гаса.

Члан 26.

Кандидат који је поднео захтев за полагање стручног испита до дана ступања на снагу овог правилника може израдити писмени рад у складу са прописом из члана 27. овог правилника.

Члан 27.

Даном ступања на снагу овог правилника престаје да важи Правилник о условима, начину и програму полагања стручног испита за лица која обављају послове техничког руковођења, одржавања и руковања у објектима за транспорт и дистрибуцију природног гаса ("Службени гласник РС", број 93/05).

Члан 28.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије".

Број 110-00-00109/2015-05

У Београду, 29. јануара 2016. године

Министар,

Александар Антић, с.р.